

ואם כך נעמיד את הברייתא, שפיר יש ראייה שחצי נזק צרורות משלם מגופו.

ואף שיש לדחות את הראיה, ולהעמיד הברייתא בששינה בגחלת, ומשלם חצי נזק מגופו מדין קרן תמה, מכל מקום, מה שפרכת שהברייתא בהכרח לא מיירי בצרורות כי אורחיהו, לאו פירכא היא, ואפשר לאוקמי אף בכי אורחיהו.

ועתה מקשה הגמרא על מה שהעמדנו את רבי אלעזר כרבי יהודה, שצד תמות במקומה עומדת, ומשום כך הוא סובר שאף את תשלומי הצרורות הוא משלם חציו מגופו, כי צד תמות במקומה עומדת.

אמר ליה רב סמא בריה דרב אשי לרבינא:
אימור דשמעת ליה לרבי יהודה, דאית ליה צד תמות במקומה עומדת, דוקא בתם שנגח שלוש פעמים **ונעשה מועד,** שבזה אמרינן, על אף שנעשה מועד, לא פקע הימנו דין תמות לחצי נזק,

אבל במזיק שהוא **מועד מתחילתו,** כהאי צרורות דאורחיהו. **מי שמעת ליה דסבר צד יח-ב**
תמות במקומה עומדת?

והא לא היה לצרורות אלו דין תמות מעולם! ולכן, שוב אי אפשר להעמיד הברייתא כלל בצרורות כי אורחיהו ולפשוט בכך ספיקו דרבא שמגופו משלם, כי אם כן

משום דאמר משלם מגופו, ולא אשכחן **נזק שלם** כי אורחיה שמשלם מגופו.

וזה לא קשה. כי לעולם יש לומר כמו שהעמדנו מעיקרא, שמדובר בצרורות כי אורחיהו, ורבנן סברי צרורות משלם חצי נזק מגופו.

ורבי אלעזר סבר כסומכוס, דאמר צרורות **נזק שלם משלם,** ואפילו הכי משלם מגופו, משום **דסבר לה כרבי יהודה,** דאמר לקמן:
צד תמות במקומה עומדת.

והיינו, שרבי יהודה סבירא ליה, ששור תם שנגח שלוש פעמים, ונעתק מתמות למועדות, ומשלם נזק שלם, לא יצא מדין תמות לגמרי לענין שישלם כולו מן העליה, ולפוטרו בשמירה פחותה. אלא, חלק התמות [שהוא חצי נזק], במקומו עומד, שעל חצי מהנזק אינו משלם אלא מגופו כדין תם [וכן אינו נפטר מחצי נזק זה בשמירה פחותה].

והילכך, גם לגבי צרורות סבר רבי אלעזר שעל אף שמשלם נזק שלם, מכל מקום משלם חצי נזק מגופו, היות ו"צד תמות, במקומה עומדת".

וכי קתני בברייתא שמשלם **מגופו,** אין זה על כל הנזק אלא **אצד תמות** בלבד. אבל את החצי השני של הנזק הוא משלם מן העליה.

ובביאור תמה על המהר"ם שי"ף, שהרי מפורש ברש"י שכולם סוברים כסומכוס. וכתב, כי אולי היה כתוב בספרים שלפניו כמו הנוסחה שהביא השיטה מקובצת בשם הגליון, שכולם סוברים כרבנן.

לפי פירוש רבו שרבי אלעזר סובר בצרורות כאורחיהו חצי נזק כרבנן, ומה שאמר גבי כלב שנטל חררה שמשלך נזק שלם היינו במקום גחלת ולא בשאר הגדיש, ורבנן ורבי אלעזר חולקים במחלוקת של רבי טרפון ורבנן, ולפי זה צריך לפרש שמדובר בהניחה ולא בזרקה.

לצוררות, לא מובן **הא דבעי רבא** אם יש העדאה לצוררות.

שהסתפק רבא: האם כיון שבפעם ראשונה משלם על צוררות חצי נזק, כדין קרן, מסתבר לדמותם לדין קרן גם לענין העדאה, שלאחר שלוש פעמים משלם על צוררות נזק שלם.

או דלמא אין העדאה לצוררות, ולעולם משלם חצי נזק, כיון שתולדה דרגל היא, ואורחיה הוא, ולא שייכת בהם העדאה, שהרי כבר בפעם ראשונה מועדת הבהמה לצוררות כדרך רגל [דלא מצינו תמות אלא בקרן] ואפילו הכי אינו משלם אלא חצי נזק, ואם כן מה נשתנה לענין העדאה בכך שהזיק פעמים נוספות.

ואי אמרת שרבנן ורבי אלעזר בכרייתא פליגי בדין העדאה לצוררות, תקשי, לפי מי הסתפק רבא?

אי לרבנן, הא סברי אין העדאה לצוררות.

ואי לרבי אלעזר, הא סבר יש העדאה לצוררות.⁽⁹⁾

ומשנינן: **אמר לך רבא: כי מבעיא לי לדידי** אם יש העדאה לצוררות הוא **אליבא דרבנן**, **דפליגי עליה דסומכוס**, וסברי שמשלם חצי נזק.

תקשי לך שיטתו של רבי אלעזר, שמשלם נזק שלם מגופו. שהרי לא אשכחן נזק שלם שמשלם מגופו.

אלא, אם רצונך להעמיד את הברייתא בצוררות כי אורחיהו, ולפשוט את בעייתו של רבא, שמגופו משלם, נצטרך לבאר את שיטת רבי אלעזר, הסובר שמשלם נזק שלם מגופו, שלעולם תרוייהו מודו דצוררות משלם חצי נזק.

וכי קאמר רבי אלעזר נזק שלם משלם, מיירי **בגון דאייעד בצוררות**, כגון שהזיק הכלב שלוש פעמים בצוררות כי אורחיהו.

ובהא קפליגי: מר סבר יש העדאה לצוררות, ומר סבר אין העדאה לצוררות.

רבנן סברי אין העדאה לצוררות, ולעולם אינו משלם אלא חצי נזק. ורבי אלעזר סבר יש דין העדאה אף לצוררות כשאר חצי נזקין [כקרן], שבאים על ידי העדאה לכלל נזק שלם, וצוררות נמי, שתחילתו חצי נזק, הרי כשהועד משלם נזק שלם. ומה שמשלם מגופו לרבי אלעזר, הוא משום שסבר כרבי יהודה, שצד תמות במקומה עומדת ולכך אף שהועד, מכל מקום לא נעתק הימנו דין התמות. ועל חצי הנזק אינו משלם אלא מגופו [כן הוא פירוש הגמרא לחדא לישנא ברש"י].

ופרכינן: **אלא**, אם כן, דפליגי בדין העדאה

9. וכרבי טרפון, אם כן מה הקשו בגמרא שתפשוט בעיא דרבא, הרי אפשר להעמיד את מחלוקתם כמו האוקימתא הראשונה שמדובר בהזיק בשינוי וכרבי טרפון. ותיריך, שבאוקימתא הראשונה של הגמרא שהעמידה את מחלוקתם בהזיק בשינוי

9. הפני יהושע הקשה, הרי אוקימתא זו שהגמרא מעמידה את המחלוקת בכגון דאייעד, לא בא אלא לקיים את הדיחוי של "ולא היא", ולומר שאפשר להעמיד את מחלוקתם בדאייעד, ואין הכרח להעמיד את מחלוקתם בהזיק בשינוי

ומשנין: **אין!** ודאי לרבי טרפון משלם מגופו.

כי **מחיבא מייתי לה** [מהיכן למד] רבי טרפון דמשונה בחצר הניזק נזק שלם משלם? הרי למד זאת מקל וחומר מקרן ברשות הרבים.

[מה ברשות הרבים, שהקלה תורה בתשלומי שן ורגל, שפטורין בה, החמירה בה התורה בקרן שהזיקה שם, שמשלם חצי נזק, ברשות הניזק, שהחמירה תורה בשן ורגל לשלם נזק שלם, כל שכן שנחמיר בדין קרן שישלם נזק שלם]

הלכך נימא **דיו לבא מן הדין** [לנלמד מקל וחומר] **להיות כנידון** שממנו אתה למד:

ומה קרן ברשות הרבים, שמחומרתו ברשות הרבים אתה למד, אינו משלם אלא מגופו.

אף ברשות הניזק, שמשלם נזק שלם, אינו משלם אלא מגופו.

ופרכינן: **והא רבי טרפון פליג אדרבנן, ולית ליה האי כללא של "דיו לבא מן הדין להיות כנידון"!**

כי אם אית ליה "דיו", לא ישלם ברשות הניזק אלא חצי נזק כקרן ברשות הרבים,

אבל הכא, בין לרבנן ובין לרבי אלעזר, כסומכוס סבירא להו, דאמר: צרורות, נזק שלם משלם!⁽¹⁰⁾ ולעולם לא איירי דאייעד בצרורות.

וטעמא מאי אמור רבנן חצי נזק הוא דמשלם, משום דמיירי בדישני בגחלת, שזרק הכלב את הגחלת בידו על הגדיש, דמשונה הוא, והוי תולדה דקרן, **ולא אייעד. ובפלוגתא דרבי טרפון ורבנן קמיפלגי רבנן** ורבי אלעזר, דרבנן סברי שלעולם קרן תמה משלם חצי נזק מגופו, ורבי אלעזר סבר כרבי טרפון דמשונה בחצר הניזק נזק שלם משלם ומגופו.

וכיון שכך, אין לפשוט מברייתא זו את הספק אי צרורות מגופו משלם, וכן אין לפשוט את הספק אי יש העדאה לצרורות.

ופרכינן: **אימור דשמעת ליה לרבי טרפון** דקרן בחצר הניזק **נזק שלם משלם.**

מיהו דמשלם לה **מגופו, מי שמעת ליה?!**

והרי שמא סבר רבי טרפון דבחצר הניזק שמשלם נזק שלם, מן העליה הוא דמשלם ולא מגופו, והיאך מוקמת לה לרבי אלעזר דאמר גבי כלב שנטל גחלת שמשלם נזק שלם מגופו בשינה וכרבי טרפון, והא לרבי טרפון מן העליה הוא דמשלם!?

10. מה שרבי העמיד שסוכרים כסומכוס, ולא העמיד שסוכרים כרבנן, פירש רש"י משום דשמא סוכרים שיש שינוי לצרורות לרביע נזק, וכן כתבו התוספות, שהעמיד כסומכוס כדי שלא נפשוט שאין שינוי לצרורות לרביע נזק.

ומוכיח האמרי משה [סימן כח] מדבריהם,

וכרבי טרפון, הגמרא לא באה אלא ליישב מה שמשלם נזק שלם, ומה שמשלם מגופו הוא משום שצד תמות במקומה עומדת, וכשהקשה רב סמא אימור וכו' נדחתה האוקימתא הראשונה, ולכן מוכרחים להעמיד את מחלוקתם בדאייעד, ואם כן שפיר הקשו שתפשוט בעיא דרבא אם יש העדאה לצרורות.

כיון שמקרן ברשות הרבים אתה בא ללמוד, ושם, חצי נזק הוא משלם.

ומשנינן: **כי לית ליה לרבי טרפון "דיו"**, הוא דוקא **היבא** דעל ידי שתאמר "דיו" **מפריך קל וחומר** לגמרי, כגון אי הוה אמרינן דיו לבא מן הדין להיות כנדון, ולא ישלם קרן בחצר הניזק אלא חצי נזק, שאז נמצא שעל ידי "דיו" לא אהני הקל וחומר מידי, שהרי חצי נזק ברשות הניזק משלם בלאו הכי [אף בלא הקל וחומר כי לא חילקה התורה בתשלומי קרן בין רשות הרבים לרשות הניזק].

אבל **היבא דלא מפריך קל וחומר**, כי הכא, דאמרינן דיו רק על כך שמשלם מגופו, ואכתי אהני קל וחומר לומר שמשלם נזק שלם ברשות הניזק, שפיר **אית ליה "דיו"**.

ונמצא שאף לרבי טרפון, דסבר משונה בחצר הניזק נזק שלם משלם, מכל מקום, רק מגופו הוא משלם ולא מן העליה, ושפיר מוקמית לרבי אלעזר דאמר שמשלם נזק שלם מגופו כוותיה.

גופא: בעי רבא: היכא דהזיק בצרורות שלש פעמים, האם יש העדאה לצרורות או אין העדאה לצרורות.

וצדדי הספק הם:

האם לקרן **מדמינן ליה**, כיון שבצרורות

משלם חצי נזק כקרן, הלכך בהועד משלם נזק שלם כקרן מועדת,

או דלמא, כיון שבצרורות אף בפעם ראשונה הוי תולדה דרגל, דאורחה הוא, והזיקה מצוי, ומועדת מתחילתה היא, ואפילו הכי רק חצי נזק הוא שמשלם, הלכך אף אחר שלוש פעמים אינו משלם אלא חצי נזק.

ואתינן למיפשט האי בעיא:

תא שמע: מצינו שנחלקו בזה בברייתא.

דתניא: **הידום** [ריקוד התרנגול] על גבי כלים **אינו מועד** ומשלם חצי נזק. **ויש אומרים** הרי זה מועד.

ותקשי, וכי על **הידום** גרידא **סלקא דעתך** שיש מאן דאמר שמשלם חצי נזק?

והא בגופו הזיק ורגל מעליא הוא.

אלא אימא **הידום והתיו**, שבהידוסו התיו צרורות על גבי הכלים ונשברו דהוה ליה צרורות.

מאי לאו, מיירי כגון **דעבד** כן התרנגול **תלתא זימני**. **ובהא קמיפלגי** בברייתא:

מר דאמר הידוס והתיו הוי מועד, **סבר יש** **העדאה** לצרורות, הלכך משלם נזק שלם.

לתת טעם מדוע לא העמיד רבא שסוברים כרבנן, שהרי אם נעמיד שסוברים כרבנן אם כן נפשוט מכאן שצרורות של קרן משלם מגופו והוא הדין צרורות של רגל, ואם כן אין מקום לספיקו של רבא בזה.

שצרורות של קרן משלם מגופו וספיקו של רבא היה רק על צרורות של רגל, כי אם לא כן, אלא דין אחד לצרורות של רגל ושל קרן, ומה שאנו סוברים כי צרורות משלם מעליה הוא הדין אף בצרורות של קרן, אם כן מה הוצרכו רש"י ותוס'

ומר [רבי אלעזר] **סבר אין העדאה** לצרורות הלכך אף אחר שלש פעמים משלם חצי נזק, ונמצא שבשאלתו של רבא נחלקו תנאים.⁽¹¹⁾

ודחינן: **לא** בהא פליגי, אלא מיירי בהטילה גללים רק **חדא זימנא**.

ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי שנחלקו אי צרורות משלם חצי נזק או נזק שלם.

ופרכינן: **והא** הטלת גללים לעיסה **משונה** הוא שאין דרכה בכך, ותולדה דקרון היא, ולכולי עלמא חצי נזק הוא דבעי לשלומי כדין קרן, ומדוע סבר רבי יהודה שמשלם נזק שלם?

ומשינינן: הכא מיירי דדחיק ליה **עלמא**. שעומדת הבהמה במקום צר, ואין זה משונה שמתילה גלליה על העיסה, כיון שאין לה אפשרות לזוז משם, ושפיר חשיב צרורות כי אורחיהו.⁽¹²⁾

ומקשינן: אי רבי יהודה ורבי אלעזר נחלקו בפלוגתא דסומכוס ורבנן, תיקשי:

ולימא רב יהודה הלכה כסומכוס? ולימא

ומר דאמר אינו מועד, **סבר אין העדאה** לצרורות והלכך אף שעשה כן שלוש פעמים אינו מועד ומשלם חצי נזק.

ודחינן: **לא** מיירי בעשה כן שלש פעמים, אלא רק **בחד זימנא**, **ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגי**.

מאן דאמר אינו מועד סבר כרבנן דצרורות משלם חצי נזק. ומאן דאמר מועד סבר כסומכוס דצרורות משלם נזק שלם, והלכך אין לפשוט מכאן את השאלה אם יש העדאה לצרורות או לא.

תא שמע: דתניא: **בהמה שהטילה גללים לעיסה** [והיזק זה צרורות הוא דהא בכחה הזיקה ולא בגופה] **רבי יהודה אומר**: הרי זה **משלם נזק שלם ורבי אלעזר אומר**: **חצי נזק** הוא דמשלם.

מאי לאו, מיירי כגון **דעבד כן תלתא זימני**, **ובהא קמיפלגי רבי יהודה ורבי אלעזר**:

מר [רבי יהודה] **סבר יש העדאה** לצרורות הלכך נזק שלם משלם.

העדאה, שעל ידי שינוי דומה יותר לקרן, ואם נאמר שאין העדאה לצרורות כי אורחיהו, היינו משום שנחשב תולדה של רגל, שדרכו בכך לגמרי, אם כן הדעת נוטה, כי בצרורות על ידי שינוי אינו משלם כי אם רביע נזק, וכשהועד משלם חצי נזק.

12. פירש רש"י כי מדובר בהטילה גללים שלא להנאתה וכגון במשלשלת, כי אם מדובר להנאתה, אם כן היזק זה הוא תולדת השן, ומוסיף רש"י כי נראה לו שבכל הטלת גללים נהנית, ואף על פי כן אינו תולדת השן, כיון ששן

11. לפי לשון שני ברש"י שפירש, כי רבא מסתפק בצרורות כי אורחיה [שדרכו בכך, ואינו משונה], יש להקשות מה רצתה הגמרא להוכיח מבהמה שהטילה גללים, שזה צרורות שנעשה על ידי שינוי, [וזהו קושיית התוספות לעיל עמ' א והוכיחו מכאן שגם בצרורות על ידי שינוי מסתפק רבא].

ותירץ הפני יהושע, שהגמרא סוברת כי העדאה בצרורות שעל ידי שינוי תלוי בהעדאה בצרורות כי אורחיהו, שאם אומרים יש העדאה בצרורות כי אורחיהו, היינו משום שמדמים אותו לקרן, ואם כן כל שכן שעל ידי שינוי יש

רבי אלעזר הלכה כרבנן? ואמאי העמידו מחלוקתם בגוונא דבהמה שהטילה גללים לעיסה. (13)

ומשנינן: דינא דגללים איצטריכא ליה לאשמועינן, דפלקא דעתך אמינא הואיל וגללים בתר גופיה דבהמה גרירין, שהרי בגופה היא נושאת אותן, כהזיקה בגופיה דמי ולא הוי צרורות כלל ולכולי עלמא

משלם נזק שלם, קא משמע לן שאף גללים צרורות הן, ושייכא בפלוגתא דסומכוס ורבנן. (14)

ומביאה הגמרא עוד ראיה, למיפשט בעיא דרבא, אי יש העדאה לצרורות:

תא שמע: דתני רמי בר יחזקאל: תרנגול שהושיט ראשו לאויר כלי זכוכית, ותקע בו

הזיקה בגופה ואילו הטלת גללים נחשב צרורות, ומה שכתוב לעיל [ג א] טנפה פירות להנאתה נחשב תולדת השן, מדובר באופן שהתגלגלה על הפירות כדרך סוסים וחמורים.

אבל השיטה מקובצת הביא את דברי הר"י מיגש בתשובה שפירש, כי מה שאמרו לעיל בטינפה פירות להנאתה שנחשב תולדת השן, היינו בהטילה גללים לחים, כמו מי רגלים, וטינפה את הפירות, והגללים היו מחוברים מגופה של הבהמה ועד הפירות בלי שום הפסק, שהיו כעין ניצוק [פירוש: מפל מים, המחברים מלמעלה עד למטה] שנחשב חיבור, ומה שאמרו כאן בגמרא, בהמה שהטילה גללים לעיסה נחשב צרורות, מדובר בגללים יבשים.

וכן פירש הר"ח לעיל [שם] שטינפה פירות האמור שם, היינו שהטילה גללים, ומשמע מדבריו שגם במשלשלת נחשב תולדת השן, שכתב: "כי אילולא שעשתה צרכיה על הפירות היתה מצטערת, נמצאת שנהנית" וזה שייך גם במשלשלת. וכן משמע לכאורה מדברי הר"י מיגש.

אבל השיטה מקובצת לעיל [שם] הביא בשם תוספות שאנץ, כי הטלת גללים אינו נחשב תולדת השן, לפי שהפירות לא גרמו לה שום הנאה בכך שהיו שם ונטנפו, אלא נחשב צרורות של תולדת הרגל.

13. השיטה מקובצת הביא את דברי התוס'

שאנץ שהקשה, הלא ברייתא היא ולא משנה, ויש הרבה ברייתות שאינן ידועות לאמוראים, והרבה פעמים יש מחלוקת אמוראים והגמרא אומרת תניא כוותיה דפלוגי, אם כן מה קשה לגמרא שרב יהודה ורבי אלעזר לא נקטו בלשון: הלכה כפלוגי שבברייתא.

תירץ, ושמא יש לומר כי ברייתא שתנו רבנן היה ידוע לכל כמו משנה, וברייתא זו שנוייה למעלה בתנו רבנן.

14. הקשה החזון איש [ב"ק סימן א אות ד], לדעת רש"י לקמן [מח א ד"ה ונטנפו] שהחיוב בהרביץ גללים הוא מדין חיוב שמירתן כמו בדליל, אם כן הדין נותן שבהזיקה בגללים על ידי הטלה על הכלים, יש לחייבו משום אש, וחייב על הכלים. ולפי זה קשה, למה אמרו כאן בגמרא שנחשב צרורות, כי אמנם לענין היזק רגל נחשב צרורות, אבל מכל מקום לענין היזק אש נחשב תולדות האש ויש לחייבו משום שהוא בעל הגללים.

ותירץ, כי צריך לומר ששונה אש, כיון שצריך שיהא כח אחר מעורב בו, וכל זמן שאינו בעולם אינו חייב על שמירתו משום אש, וכשבא לעולם כבר הפקירו.

וכתב עוד, כי למה שכתב [בסימן יא ס"ק יד] שאין לחייב דבר הפורש מגופה משום אש, כיון שכל רגל יש בה דין אש והתורה פטרתה, הוא הדין שאין לחייבו על הגללים משום אש, כיון

ודחינן: לא בהכי מיירי, אלא בחד זימנא
ובפלוגתא דסומכוס ורבנן קמיפלגין. (1)

ומקשינן: היאך סבר רמי בר יחזקאל
שמשלם נזק שלם, והא הרי מעשה זה
משונה הוא, שאין דרכו של תרנגול לתקוע
בתוך כלי, והוי תולדה דקרו, שמשלם חצי
נזק?

ומשנינן: מיירי דאית ביה בכלי בזרני
[זרעים] ובכחאי גוונא אורחיה להכניס ראשו
לכלי ולאכול, וכיון שדרכו לאכול דרכו נמי
לתקוע בתוכו. (2)

בעי רב אשי: לרבנן, דסברי דצרוורת משלם
חצי נזק, היכא ששינתה בצרוורת כגון
שבעטה הבהמה ברגלה דהוי משונה ומחמת
הביעוט התיזה צרוורת ושברה כלים מהו?

בקולו ושברו, שנבקע הכלי מחמת הקול
והוי צרוורת, דבכתו הזיק, הרי זה משלם נזק
שלם. (15)

ומאידך מצינו דאמר רב יוסף: אמרי בי רב:
[בישיבתו של רב] סוס שצנף [תקע בקולו]
וחמור שנער ושיבר את הכלים בקולו,
משלם חצי נזק. (16)

מאי לאו, תרוייהו מיירי כגון דעבר, שתקע
תלתא זימני.

יט-א ובהא קמיפלגין:

מר [רמי בר יחזקאל] סבר, יש העדאה
לצרוורת הלכך משלם נזק שלם, ומר [בי
רב] סבר, אין העדאה לצרוורת ולפיכך אף
בתלתא זימני משלם חצי נזק.

סוס שצנף שמשלם חצי נזק, משמע שלא באו
להשמיע שהלכה כרבנן, שהרי פשיטא כי יחיד
ורבים הלכה כרבים, ואם נרצה לומר שאמר
הלכה כרבנן כדי לחלוק על דברי רמי בר
יחזקאל, אם כן לא משמע שנחלקו בדבר זה.

1. בלחם אבירים הקשה מדוע לא אמר תנא
דרמי בר יחזקאל בפשטות שהלכה כסומכוס, וכן
אמרי דבי רב יכלו לומר בפשטות שהלכה
כרבנן, ואפילו לדעת רש"י הסובר כי אין דרכם
של תנאים לחלוק בלשון זה, מכל מקום עדיין
קשה על אמרי דבי רב מדוע לא אמרו בפשטות
שהלכה כרבנן.

וביאר הריב"ש בתשובה [סימן שנה], כי
הוצרך להשמיענו בתרנגול שקולו נחשב צרוורת,
כי היינו חושבים לומר כיון שבקולו הוא מזיק
ומשבר, דבר שאין בו ממש הוא וליפטר,
קמשמע לן שנחשב הזיק של צרוורת.

2. כתב הרי"ף: "תאני רמי בר יחזקאל תרנגול

שיש כאן הזיק הרגל, ואף שאין כאן הזיק בגוף
הרגל אלא בצרוורת, מכל מקום דין רגל הוא
ולא אש.

15. בשו"ת הריב"ש [סימן שנה] משמע שלפיכך
נקט כלי זכוכית, לפי שכלים אחרים אין דרכם
להשבר מקול תקיעת התרנגול, שקולו אינו חזק
כל כך, עיי"ש.

16. הקשה בשיטה מקובצת, מדוע הביאה
הגמרא את דברי אמרי בי רב, והרי די בזה
שהביאו את דברי רמי בר יחזקאל האומר כי
משלם נזק שלם, ומוכח שיש העדאה לצרוורת.
ותירץ, שאם הגמרא לא היתה מביאה אלא
את דברי רמי בר יחזקאל לחוד, לא הייתי אומר
שהטעם שמשלם נזק שלם הוא משום שיש
העדאה לצרוורת, אלא הייתי אומר שהטעם הוא
משום שסובר כסומכוס וזהו חידוש ששולל את
דברי רבנן, אבל כיון שאמרי בי רב אמרו לגבי